

6. slovenski podeželski parlament

POROČILO DELAVNICE: STORITVE NA PODEŽELJU

Hrpelje, 20. november 2025

Delavnica, namenjena prepoznavanju ključnih izzivov podeželskega območja, je pokazala širok razpon potreb lokalnega prebivalstva, hkrati pa tudi veliko mero pripravljenosti na iskanje rešitev. Udeleženci so skozi skupinsko delo predstavili realne težave, s katerimi se srečujejo v vsakdanjem življenju na podeželju, in razmišljali o možnostih pozitivnih sprememb.

IZZIVI, S KATERIMI SE SREČUJE OBMOČJE

Območje se sooča s postopnim izginjanjem javnih in gospodarskih storitev, ki so nekdanje predstavljale temelj vaškega življenja. Udeleženci so večkrat omenili zapiranje trgovin, ukinjanje pošt in bančnih poslovalnic ter prenehanje delovanja raznih manjših ponudnikov storitev, kar za številne ljudi pomeni večjo odvisnost od osebnega avtomobila, slabšo kakovost življenja in občutek zapostavljenosti.

Velik izziv predstavlja tudi slaba dostopnost mobilnosti. Javni prevoz je pomanjkljiv, urniki niso prilagojeni dnevnim potrebam prebivalcev, linije so redke, predvsem starejši in mlade družine pa ostajajo odvisni od drugih. Poseben problem so tudi nevarne ceste, slaba osvetlitev, pomanjkanje pločnikov in kolesarskih poti, kar vpliva na občutek varnosti ter zmanjšuje možnosti trajnostne mobilnosti.

Na socialnem področju so izpostavljene predvsem potrebe starejših, ki pogosto ostajajo brez podpore na domu, ter mladih družin, ki si želijo več programov in storitev. Udeleženci poudarjajo tudi, da se priseljenci pogosto težko vključijo v lokalno okolje, saj primanjkuje priložnosti za druženje, spoznavanje in sodelovanje ter sprejetost različnosti. Izpostavljeni so okosteneli, tradicionalni vzorci na podeželju v smislu »našega, domačega«.

Digitalna infrastruktura po besedah udeležencev ostaja šibka. Internet in optika nista povsod dostopna, kar povzroča težave tako pri šolanju kot pri delu na daljavo in razvoju podjetništva. Komunalna in cestna infrastruktura je izrazito neenakomerna. Določeni kraji se soočajo s slabo urejenimi cestami, neučinkovitim odvozom smeti ter pomanjkanjem javnih površin, kar se odraža v splošni nizki ravni zadovoljstva.

Poleg fizične infrastrukture pa je pogosto pomanjkljivo tudi vključevanje prebivalcev v dogajanje. Udeleženci so poudarjali, da manjka dogodkov, skupnih prostorov za druženje ter dejavnosti, ki bi povezovala tako mlade kot starejše. Podjetniška mreža na podeželju je po njihovem mnenju nerazvita, lokalni podjetniki delujejo razdrobljeno, kar zmanjšuje potencial za sodelovanje in skupni razvoj.

Pomemben izziv je razdrobljeno informiranje. Prebivalci težko najdejo informacije o storitvah, dogodkih in možnostih v kraju, kar prispeva k občutku nepovezanosti in neurejenosti sistema.

REŠITVE, KI JIH OBMOČJE PREDLAGA

Udeleženci so predlagali številne praktične, izvedljive in tudi inovativne rešitve. Pogosto se pojavlja ideja o vrnitvi ali uvedbi mobilnih oziroma potujočih storitev, ki bi občasno obiskale manjše vasi in tako prebivalcem omogočile lažji dostop do osnovnih storitev. Poleg potujočih storitev se je izoblikoval tudi predlog enotne večnamenske točke, ki bi vključevala denimo trgovino, gostinski lokal, informacijsko točko in prisotnost osebe, ki bi lahko nudila tudi socialno pomoč – v smislu »potujoče multi-funkcijske enote«.

Pri mobilnosti so udeleženci izpostavili potrebo po kombiniranih modelih prevozov, kot so prevozi na klic, sopotništvo ali lokalne iniciative, kakršna je ToyotaGo. Zaželen je tudi boljši urnik javnega prevoza in njegova večja pogostost, predvsem ob urah, ki so pomembne za šolajoče se, zaposlene in starejše. Ob tem se je kot ključno izkazalo izboljšanje varnosti, tako s kolesarskimi potmi kot s pločniki in ustrezno cestno infrastrukturo.

Na področju socialnih storitev se je kot pomembno izpostavilo širjenje mobilnih oblik pomoči in vzpostavitve dodatnih programov za starejše ter mlade družine. Zelo poudarjena pa je bila tudi potreba po vključevanju priseljencev in oblikovanju priložnosti, kjer se ljudje med sabo lahko srečujejo in povezujejo.

Izboljšava digitalne infrastrukture je v očeh prebivalcev nujna. Velik potencial predstavlja vzpostavitev digitalne platforme, ki bi združevala informacije o prevozih, storitvah, dogodkih in aktualnih potrebah skupnosti ter s tem zmanjšala informacijsko razdrobljenost.

Skupnostno povezovanje se je izkazalo kot eden izmed ključnih elementov. Udeleženci poudarjajo pomen dialoga, sodelovanja, premagovanja individualizma in oblikovanja skupne vizije kraja. Velikokrat je bilo izrečeno, da imajo domačini ogromno znanja in dobrih praks, ki pa so trenutno premalo izkoriščene.

Izpostavljena je bila tudi potreba po razvoju podjetniške mreže, večjem pretoku informacij, izmenjavi znanj in boljši podpori lokalnim podjetnikom. Poleg tega je veliko zanimanja za razvoj turizma na podeželju, ki bi lahko predstavljal dodatni vir priložnosti za prebivalce.

DOBRE IN SLABE PRAKSE NA OBMOČJU

Med dobrimi praksami udeleženci omenjajo, da se v nekaterih krajih že pojavljajo solidni modeli prevozov, vključno s sopotništvom in novimi storitvami, kot je ToyotaGo. Krajevne skupnosti, kjer so aktivni posamezniki in društva, dobro delujejo ter pomembno prispevajo h kakovosti življenja. Obstajajo tudi primeri uspešnih prireditev in skupnostnih akcij, ki krepijo pripadnost.

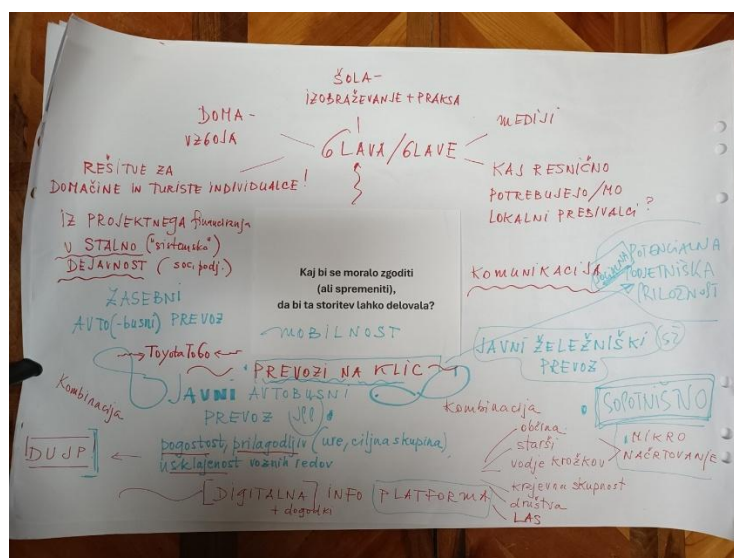
Kot slabe prakse so prebivalci izpostavili predvsem razdrobljenost informacij, zapiranje storitev in pomanjkanje systemskega vključevanja mladih. Velik del izzivov je posledica neenakomernega razvoja med posameznimi kraji ter premalo usklajenega načrtovanja med občino, krajevnimi skupnostmi in drugimi deležniki.

PREDLOG UKREPOV

Na lokalni ravni bi bilo smiselno okrepiti razvoj mobilnostnih storitev, zlasti prevozov na klic in sopotništva, ter izboljšati urnike in dostopnost javnega prevoza. Občine bi lahko pospešile ureditev skupnostnih prostorov, ki bi služili druženju, medgeneracijskemu sodelovanju in vključevanju priseljencev ter mladih. Pomemben korak bi bila tudi uvedba digitalne platforme, ki bi zagotavljala ažurne informacije in olajšala komunikacijo med prebivalci, občino, društvi in ponudniki storitev. Smiselno bi bilo podpreti lokalne trgovine in potujoče storitve ter spodbujati oblikovanje podjetniške mreže, ki bi povezovala lokalne pobude.

Na državnem nivoju se kaže potreba po poenostavitvi birokratskih postopkov, ki pogosto zavirajo lokalne pobude, ter po zakonodajnih spremembah na področju mobilnosti, ki bi omogočale prilagodljive prevozne modele na podeželju. Pomembne so tudi nacionalne in evropske finančne spodbude za razvoj digitalne infrastrukture, za podporo malim podeželskim podjetjem ter za krepitev inovativnih storitev, kot so mobilne trgovine, socialne storitve in prevozi. Sistematično financiranje in podpora podeželju bi lahko dolgoročno izboljšala kakovost življenja in zmanjšala razlike med urbani in ruralnimi območji. Udeleženci so izpostavili tudi poenostavitev birokratskih postopkov, lažje sodelovanje z Zavodom za varstvo kulturno dediščine in pohitritev postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj – torej učinkovitejše delovanje javne uprave.

Delavnica je pokazala, da se prebivalci podeželja dobro zavedajo izzivov svojega okolja, obenem pa premorejo veliko znanja in naprednih idej, ki bi lahko pomembno izboljšale življenje v njihovih krajih. Izzivi so veliki, vendar so rešitve realne in dosegljive, če bo sodelovanje med občino, krajevnimi skupnostmi, državo in prebivalci dovolj močno. Udeleženci so izpostavili željo po dialogu, skupni viziji in praktičnih, izvedljivih pristopih, ki bi omogočili, da podeželje postane privlačno, povezano in varno okolje za vse generacije.

Zapisa. Anu Kahuna, LAS Krasa in Brkinov